

♥ DEN PERSONLIGE FORTÆLLENDE TEKST

De lange skoledage

FP9 DECEMBER 2023, OPGAVE 3

I DETTE MATERIALE FINDER DU

- 1** Præsentation af opgaven
Introduktion til dansklæreren.
- 2** Lær at afkode opgaverne til prøven
Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.
 - A** Forstå situationen og lur opgavekravene
 - B** Styr processen
 - C** Brug ressourcerne
 - D** Hiv fat i erfaringerne
- 3** Undervisningsforløb med faglige fokuspunkter
Undervisningsguide til dansklæreren. Varighed 6-8 lektioner.

De faglige fokuspunkter er:

INDHOLD

 - ⊙ Præsenter dig selv og hvad du har på hjerte
 - ⊙ Kommenter på andres erfaringer og holdninger

SPROG

 - ⊙ Beskriv med konkrete eksempler
 - ⊙ Gør refleksionen personlig

FORM

 - ⊙ Mail med modaliteter

SKRIVSTRATEGI

 - ✎ MAkkerpar-skrivning
- 4** Den gode tekst og faldgruberne
En håndsækning til lærer og elever. Erfaringer fra prøverne.

1

Præsentation af opgaven

Introduktion til dansklæreren

I *De lange skoledage* (fp9 december 2023), skal eleverne skrive en mail til en navngiven person, som de ikke kender. Formålet med teksten er ikke at overbevise modtageren om deres egen holdning, men mere at dele personlige erfaringer, synspunkter og overveje løsninger. Altså en personlig tekst og måske en teksttype, der lægger sig mellem det personlige og argumenterende.

Skrivesituationen afspejler virkelighedens tekstlandskab, hvor vi har et utal af muligheder for at kommentere på hinandens oplevelser, erfaringer, holdninger og tanker. Det kan være på sociale platforme, ligesom det kan være via en personlig mail, hvilket vel må betegnes som nutidens brevform. Eleverne har adskillige erfaringer med denne måde at kommunikere på, dog i en noget kortere form, når de fx på sociale medier kommenterer fx en video eller billede en anden har lagt op. I denne opgave skal de udvide mængden af tekst.

Opgavens tema er velkendt for alle elever nemlig: de lange skoledage. Med en fælles brainstorm om indhold fx med afsæt i opgavens skrivehandlinger, burde de fleste elever kunne komme i gang med at skrive selve teksten.

Opgaven er oplagt at bruge, hvis eleverne skal øve sig i og gøre sig nogle erfaringer med, hvordan man kommenterer på noget i en sammenhængende tekst til en fremmed. Derudover lægger opgaven også op til at vise eleverne de forskellige formateringsmuligheder, der rent faktisk er i et mailprogram.

I kan eventuelt afslutte forløbet med at udvælge et antal tekster, som I sender til tekstens modtager, Josef Al-Mersals, og se om han rent faktisk reagerer på dem. I kan evt. henvende jer til Politikens debatredaktion, om bede dem om at videresende jeres mails og kommentarer til ham. Denne henvendelse kan I med fordel skrive i fællesskab med dig som pennefører.

2

Lær at afkode opgaverne til prøven

Aktivitet til eleverne. Varighed 1-2 lektioner.

A

OPGAVE

Forstå situationen og lur opgavekravene

I denne øvelse bliver I gode til at forstå skrivesituationen i en opgave og lure kravene. Det er nemlig afgørende for, at jeres tekster kommer til at fungere.

Start med det hvide, inden I hopper ud i det blå.

1

Få opgaven DE LANGE SKOLEDAGE frem på skærmen eller lav et print af den, så I kan markere de vigtige nøgleord.

2

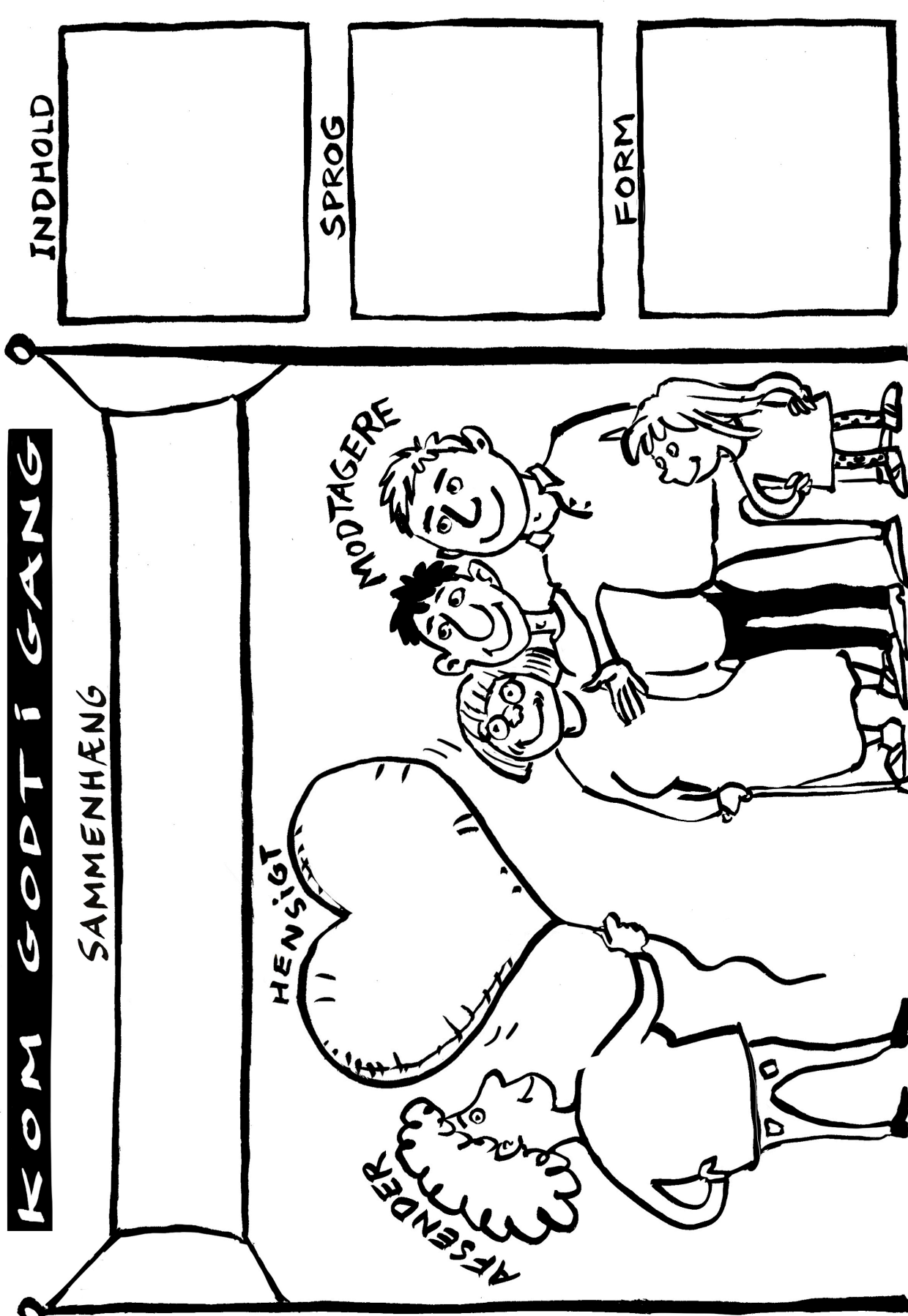
Start med at nærlæse skrivesituationen, som er teksten på den hvide baggrund.

Brug **KOM GODT I GANG**. Noter på figurerne: hvorfor teksten skal skrives, hvilken afsenderrolle I skal skrive i, hvad der er tekstens hensigt, og hvem der er modtagerne.

3

Herefter nærlæser I, hvad der står i den blå kasse, hvor opgavens krav er beskrevet.

Skriv stikord til tekstens indhold, sprog og form til højre på **KOM GODT I GANG**.

KOM GODT I GANG
SAMMENHÆNG

INDHOLD

SPROG

FORM

MODTAGERE

HENSIGT

AFSENDER

TEGNING: ANNETTE CARLSEN

IDÉ: CHARLOTTE RYTTER

B

OPGAVE

Styr processen

Et godt produkt kræver en god og styret proces. Det gælder uanset om I skal planlægge en fest, lave en lagkage eller skrive en tekst i skriftlig fremstilling.

Til prøven har I 3 ½ time til rådighed.

Der er noget I skal gøre **FØR** I skriver. Andre ting I skal have fokus på **MENS** I skriver, og der er en del at tage sig af **EFTER** I har skrevet første udkast til teksten. I skal regne med at afsætte cirka 1 time til hver del.

1

I denne opgave skal I lave en to-do-liste på alle de del-opgaver, der vil bringe jer og teksten helt til mål.

Se evt. filmen **TO-DO-LISTEN** på skriveklar.gyldendal.dk

Hvad skal I forberede
FØR
I begynder at skrive teksten?

Hvad skal I have fokus på
MENS
I skriver teksten?

Hvad skal I sørge for at gøre
EFTER
I har skrevet teksten?

OPGAVE

Brug ressourcerne

Til opgaven er der ofte en ressource tilknyttet, som skal bruges enten direkte i opgaven eller som inspiration.

Andre gange skal I selv ud på nettet og finde ressourcer, der skal bruges i teksten. Det kan være alt fra illustrationer til fakta og viden m.m.

Nogle gange kan det være en god ide selv at opsøge ressourcer for at bedre at kunne besvare opgaven. Det hedder research.

Husk også at du selv er en ressource og kan bruge din viden om tekster og genrer fra danskundervisningen eller viden fra de andre fag, når du besvarer en opgave.

Til opgaven DE LANGE SKOLEDAGE er der et debatindlæg fra Politiken, som I skal læse.

1

Tal i klassen om, hvad Politiken Debat er for et website. Hvem udgiver det, hvem kan skrive indlæg, hvorfor mon nogen skriver indlæg hertil, og hvorfor er det vigtigt, at vi som borgere kan give vores meninger og holdninger til kende, hvor mange kan læse med og dermed også kommentere?

2

Undersøg på nettet hvem Josef Al-Mersal er? Hvilken type er han, hvad laver han til daglig, hvad optager ham?

3

Print artiklen ud. Læs debatindlægget højt i fællesskab. Hver for sig understreger og markerer i de 2-3 steder i teksten, som I gerne vil kommentere på.

4

Tal om, hvad I hver for sig har udvalgt og begrund jeres valg.

OPGAVE

Hiv fat i erfaringerne

Når I går til prøve, er det på baggrund af alle de erfaringer I har med fra undervisningen, hvor I bl.a. har arbejdet med at:

- ✓ skrive tekster i forskellige situationer,
- ✓ have fokus på, at indholdet i en tekst skal give mening for læseren
- ✓ få tekster til at hænge godt sammen.

PRAKSISERFARINGER

Det har I med garanti arbejdet med i danskundervisningen, men måske har I også skrevet tekster i andre fag, holdt foredrag eller fremlæggelser i klassen osv.

Måske har I haft særlig fokus på at skrive i bestemte fremstillingsformer, i særlige afsenderroller, til specifikke modtagere, skrevet tekster med en klar hensigt m.m.

Det kalder vi praksiserfaringer.

VIDENSERFARINGER

Men I skal også trække på den viden om tekster, som I har fået af at læse et utal af forskellige typer af tekster fra mange slags medier: bøger, antologier, aviser, netartikler, hjemmesider, kommentarer på sociale medier, blogs, manuskripter, mails og mange flere.

Derudover skal I også hive fat i jeres erfaringer fra livet generelt. Både i livet i skolen og i livet udenfor skolen.

Det kalder vi videnserfaringer.

Når man skal have fat på sine erfaringer, skal I forestille jer, at alle jeres erfaringer er balloner, der svæver over jer i en lang snor. For de er nemlig til at få fat på, hvis man øver sig. Nogle erfaringsballoner kan være lette og hurtige at hive ned, mens I skal kæmpe lidt mere med at få andre frem i hukommelsen.

1

Hiv fat i jeres erfaringer fra undervisningen og i livet generelt, og skriv ind i ballonerne, hvilke konkrete erfaringer, I ville kunne trække på i netop denne opgave.

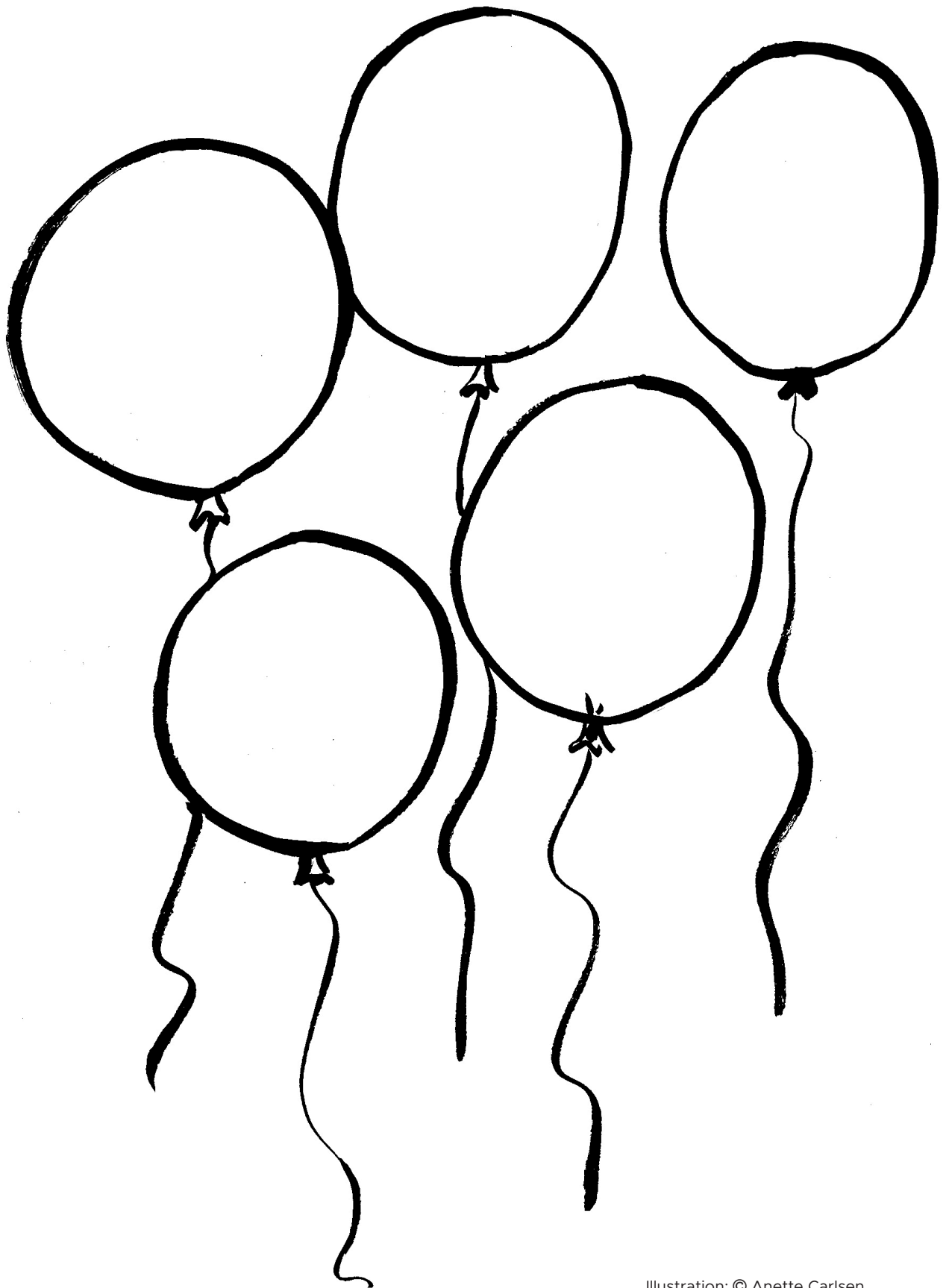

Illustration: © Anette Carlsen

3

Forløb med faglige fokuspunkter

Undervisningsguide til dansklæreren

Hvis du bruger opgaven *De lange skoledage* som undervisning, kan de faglige fokuspunkter for eksempel være:

INDHOLD

- ⊙ Præsenter dig selv og hvad du har på hjerte
- ⊙ Kommenter på andres holdninger

SPROG

- ⊙ Beskriv med konkrete eksempler
- ⊙ Gør refleksionen personlig

FORM

- ⊙ Mail med modaliteter

⊙ Præsenter dig selv og hvad du har på hjerte

Det er altid en god idé, når man henvender sig til en fremmed, at man indleder med at præsentere sig selv og hvad man har på hjerte, altså hvorfor man skriver til vedkommende.

I den konkrete opgave er det en jævnaldrende, og derfor må præsentationen gerne være i øjenhøjde og ikke nødvendigvis alt for formel. Desuden skal eleverne forestille sig, at det nok er et stykke tid siden, at Josef skrev sit debatindlæg, og derfor har han måske brug for at få genopfrisket sin egen hukommelse.

FORSLAG

1

Lad eleverne sætte sig i modtagerens sted. Hvordan kunne de godt tænke sig, at en fremmed skrev til dem, hvis de havde skrevet et debatindlæg, som var blevet offentliggjort i en stor avis.

2

Brug dig selv som mesterlæren og vis eleverne, hvordan du ville præsentere sig selv og dit ærinde, hvis det var dig, der skulle skrive teksten.

3

Lav i klassen forslag til startsætninger, som de ville kunne bruge i deres egne tekster.

⊙ Kommenter på andres erfaringer og holdninger

Et af opgavekravene er, at eleven skal *kommentere de af Josefs erfaringer og holdninger, der gør indtryk på dig*.

Det sidste er vigtigt (*gør indtryk på dig*), og der hvor man bør starte. Print debatindlægget ud, og lad eleverne markere de steder, hvor Josef kommer ind på erfaringer eller holdninger, som gør størst indtryk på dem.

FORSLAG

1

Tal om hvilke af Josefs mange holdninger, der gjorde størst indtryk på dem og lade dem begrunde hvorfor med afsæt i egne erfaringer:

- *at man bliver nødt til at gå tidligt i seng*
- *føle sig stresset, fatigue-tilstand/kronisk træthed*
- *en stigende fraværprocent*
- *for træt til at lære i de sidste lektioner*
- *mistrivsel*
- *unge påduttet diagnoser og psykiske sygdomme*
- *folkeskolen er "barnemad"*
- *politikere på Christiansborg eksperimenterer med vores skolegang*
- *bombardement af input 24-7 fra mobilen*
- *unge har både et skole- og et fritids- og familieliv*
- *folketinget overvejer at gøre skoledagen længere*
- *lange skoledage virker ikke*
- *følelsen af at være forsøgskanin i den danske folkeskole*
- *politikere bør gå i dialog med de unge.*

2

Når man kommenterer, kan man bruge denne model for at nuancere sin tekst. Lad eleverne skrive noter i skabelonen med afsæt i, hvad der gjorde størst indtryk på dem i hans debatindlæg:

Enig	Delvis enig/uenig	Uenig

3

Brug **ARGUMENTATIONSBLOMSTEN** og lad eleverne formulere sætninger, hvor de argumenterer og uddyber, hvorfor de er enige/delvis enige eller uenige eller helt uenige med Josef.

Beskriv med konkrete eksempler

Et andet af opgavens krav er, at eleverne skal *beskrive dine egne erfaringer med lange skoledage*.

Man kan udtrykke sig mere beskrivende ved:

- *at bruge konkrete eksempler fra skoledagen, som modtageren kan identificere sig med fremfor blot at skrive generelt.*
- *at komme ind på de konsekvenser, det har haft for en, hvilke følelser og tanker, det har ført med sig.*

FORSLAG

1

Tal om konkrete eksempler fra elevernes egen skoledag, som de mener, at Josef også ville kunne nikke genkendende til. De behøver ikke nødvendigvis at være enige med Josef.

2

Lad eleverne skrive korte sætningsstykker, hvor de med afsæt i deres eksempler og erfaringer uddyber med de følelser og tanker, det har ført med sig.

3

Brug **BESKRIVEBLOMSTEN** til at udtrykke sig beskrivende på flere måder.

Gør refleksionen personlig

At reflektere er lidt som at tænke højt. Det er her, at man deler tanker, overvejelser, drømme, følelser m.m.

I teksten skal refleksionen kredse om, *hvordan Josef, du og andre unge selv kan gøre jeres egen skoledag bedre.*

Det vil sige, at refleksionen gerne må være personlig og ikke kun på et mere alment og generelt plan. Læg også mærke til, at der er et løsnings- eller handleperspektiv i opgavekravet: Hvad kan vi selv gøre.

FORSLAG

1

Lav en fælles brainstorm på, hvilke tanker, overvejelser, drømme, følelser de selv har om netop dette. Brug vendinger som:

- *måske skulle vi ...*
- *man kunne overveje ...*
- *mine klassekammerater og jeg har ofte undret os over ...*
- *vi unge burde rent faktisk gøre noget ...*

2

Brug **REFLEKSIONBLOMSTEN** og lad eleverne formulere forslag til oneliners, (enkle sætninger) de kunne bruge i deres egne tekster, så det er tydeligt, at de i denne del af teksten udtrykker sig reflekterende.

De kan evt. lave deres oneliners i makkerpar eller mindre grupper, og lad dem skrive deres forslag ind i fælles dokument, hvor de på tavlen/skærmen kan følge med i processen.

Mail med modaliteter

Eleverne skal til prøven vise, at de kan anvende *forskellige modaliteter sikker og hensigtsmæssigt* med det formål at skabe sammenhæng i teksten.

I praksis betyder det blandt andet at kunne udnytte de layoutmæssige muligheder, der er i det skriveprogram, som de anvender.

I en mail er der også flere formateringsmuligheder, som eleverne bør være bekendte med.

Det kan fx være at anvende:

- Skriftstørrelser og skrifttyper
- Fed, kursiv, understregning, farver
- Punkttopstilling med prikker, tal eller bogstaver

I eksemplet her, som jo ikke er en færdig tekst, har jeg anvendt disse:

- Skrifttype Verdana
- Fed til at markere afsnit og egne vigtige pointer
- Kursiv til at markere, hvor der citeres
- Punkttopstilling til at fremhæve løsningsforslag

Til: | Cc Bcc

Emne: **Kommentar til dit debatindlæg** Prioritet ▾

Verdana 14 **F** *K* U

Kære Josef

Jeg har læst dit debatindlæg i Politiken om lange skoledage. Hvor er det

Du kender mig ikke, men jeg er ligesom dig elev i 9. klasse på en skole i København. Mange af de ting, som du beskriver, kan jeg sagtens ikke genkende til

Lysten dræbes
Når du beskriver, hvordan

Du skriver blandt andet: *"For mig som elev dominerer folkeskolen hele min tilværelse, og derfor synes jeg, det er aldeles vigtigt, at især min stemme bliver hørt"*.

Lad os få tiden tilbage
Måske kunne en løsning være, som jeg beskriver her

- Sæt undervisningstiden ned
- Lav kvalificeret lektiehjælp
- Lad politikerne prøve en uge med fuldt skema og fritidsjob

Bedste hilsner fra
Charlotte

FORSLAG

1

Lad eleverne bruge eksemplet som inspiration til deres egne tekster. Det handler ikke om at mime, hvordan mails ser ud i virkeligheden, for de er ofte helt håbløse at læse, men om at gøre teksten overskuelig at læse for modtageren.

Det var der også mange firmaer, organisationer og andre voksne, der kunne lære lidt af ... 😊

Organisering af skriveprocessen

FØR ELEVERNE SKRIVER

Brug en eller flere af øvelserne fra **Lær at afkode opgaverne til prøven**. Forbered teksten ved at arbejde med de udvalgte faglige fokuspunkter:

- 🕒 Præsenter dig selv og hvad du har på hjerte
- 🕒 Kommenter på andres holdninger
- 🕒 Beskriv med konkrete eksempler
- 🕒 Gør refleksionen personlig

MENS ELEVERNE SKRIVER

Du kan enten lade eleverne forberede og skrive teksten, som I plejer.

Eller du kan også prøve denne skrivestrategi: 🖋 Makkerpar-skrivning.

Der er mange fordele ved at lade eleverne skrive en tekst i makkerpar. Dels giver det mulighed for, at eleverne kan hjælpe hinanden med indhold og formuleringer, og dermed bane vejen for, at de i højere grad skriver på en overvejelse fremfor en indskydelse. En anden klar fordel er, at du som lærer, kun får en halvt så mange tekster, som du skal forholde dig til. Smart, ikk!

Hvis du vælger denne strategi, skal eleverne ikke skrive som "jeg", men i stedet som et "vi".

EFTER ELEVERNE HAR SKREVET

Brug 📄 **SPROGVASKMANUALEN**, når eleverne skal lave den sidste korrektur. Du finder en videoguide til eleverne på 📺 skriveklar.gyldendal.dk til hvordan de skal bruge manualen.

Arbejd med det faglige fokuspunkt:

- 🕒 Mail med modaliteter

Lad eleverne layoute deres tekster og give hinanden feedback inden den endelige aflevering.

4

Den gode tekst og faldgruberne

Vejledning- og vurderingsguide til dansklæreren

Nedenstående oversigt følger de tre vurderingsdimensioner: Funktion, Indhold og form. Du kan bruge guiden, når du skal enten VEJLEDE eller VURDERE dine elevers tekster.

Du kan fx gøre vejen til den gode tekst konkret og håndterbar for alle elever – og ikke kun en gættekonkurrence for de få – ved at du inden og evt. undervejs i skriveprocessen taler med eleverne om, hvad der kendetegner den gode tekst, og hvilke faldgruber de skal være opmærksomme på.

	DEN GODE TEKST VIL OFTE VÆRE KENDETEGNET VED:	FALDGRUBERNE VIL OFTE VÆRE:
FUNKTION	<p>At eleven er tydelig i sin afsenderrolle.</p> <p>At hensigten med elevens henvendelse er klar</p> <p>At det er tydeligt, hvem teksten henvender sig til.</p> <p>Det er tydeligt, når eleven udtrykker sig kommenterende, beskrivende og reflekterende.</p>	<p>At afsenderrollen er anonym. Det er uklart, hvorfor man henvender sig til Josef.</p> <p>At det er uklart, hvem teksten henvender sig til fx Politiken, Josef eller nogle helt andre.</p> <p>Teksten er primært berettende og argumenterende.</p>
INDHOLD	<p>Indhold er personligt og sproget er tilpasset en jævnaldrende modtager.</p> <p>Erfaringer er udfoldet med eksempler og andet.</p>	<p>At teksten fremstår fabulerende og lidt tilfældigt.</p> <p>Indholdet er ikke dækkende for opgavens indholds krav.</p>
FORM	<p>Der er en klar sammenhæng mellem opgavens tre dele.</p> <p>Skriveprogrammets formateringsmuligheder er anvendt og skaber overblik og sammenhæng i teksten.</p>	<p>De tre tekstdele fremstår fragmenterede og hænger ikke sammen</p> <p>Mailens formmæssige kendetegn er svære at få øje på, som Til .., Kære .., Med venlig hilsen osv.</p>